

Pòquer de romàntics

Als cinquanta-quatre anys, i després d'una llarga trajectòria en el món del cine, Gonzalo Suárez ha gaudit del pressupost de 300 milions que li ha permès rodar «Remando al viento», que ha estat premiada amb la «Concha de Plata» en l'últim Festival Internacional de Cine de Sant Sebastià.

Vicent Sanchis

Remando al viento descriu la vida de quatre personatges romàntics, el poeta Lord Byron, Claire, Shelley i la seua dona Mary, autora del mític *Frankenstein*, criatura sorgida d'una ment femenina per primera vegada en la història, criatura que va ser el somni de la raó d'aquells éssers privilegiats que compartiren emocions, idees i sentiments en una època convulsa.

Aquests romàntics assumiren al mateix temps un esperit primitiu i una màxima sofisticació, tal com Gonzalo Suárez ha sabut narrar en les belles, equilibrades i romàntiques imatges del film.

—¿Se sent vostè satisfet? ¿Té la sensació d'haver pogut fer la pel·lícula que desitjava?

—Sent que efectivament s'ha produït una mena de síntesi entre cine i literatura, entre intencions i realitzacions, però la veritat és que no sabria discernir jo mateix el que ha passat. Això no obstant, he pogut disposar dels mitjans que exigia la meua imaginació i els he pogut controlar per a expressar com va ser engendrat literàriament la criatura Frankenstein per Mary Shelley.

—Resulta curiós que haja estat una dona precisament l'autora d'aquesta criatura que actua en el film com un espectre hamletic, amb les seues premonicions:

«Ens veurem a Grècia, Milord».

—Aquest aspecte premonitori, el tenia Mary Shelley perquè era una mèdiom. És força modern, a més, el mite de Frankenstein, perquè és allò que fa la ciència en l'actualitat: una creació sense déu ni diable. Aquest seria el pecat d'orgull, per a utilitzar una terminologia de Byron, pecat que implica la consegüent maledicció, la rebel·lió de

Gonzalo Suárez, un gran pressupost per fer un bon film.

la criatura contra el seu propi creador. Aquest mite naix amb Mary. Anteriorment, ja es tracte de monstres o déus, tots ells provenien no d'una creació humana, sinó que eren resultat d'una creació o maledicció divines.

—¿És per aquesta raó que ha escollit *Mary Shelley* com a narradora, veu en off, dels diversos esdeveniments del film?

—Ella era la que, en definitiva, percebia millor les coses des de la seua actitud passiva. Tot investigant en els seus escrits, he pogut esbrinar que no relata anècdotes sinó que descriu amb una sobrietat impressionant els seus estats d'ànim. Quan mor el seu fill, aquell mateix dia, escriu: «El meu fill ha mort, he llegit uns fragments del llibre de poemes de Coleridge». Fixa't que ha tingut temps de llegir poesia i prendre notes al seu diari malgrat la desgràcia que s'havia abatut sobre ella.

—¿Com eren, segons la seua opinió, aquests personatges històrics?

—Tinc la sensació que tots ells eren molt conscients del seu paper. Shelley fins i tot mantenia una actitud excessiva, una ostentació de puresa. Jo crec que inevitablement algú d'ells havia de crear el monstre, perquè eren tan sublims i tan perfectes... Potser la clau de tot estiga en la frase que la Criatura diu a Shelley: «¿Fins quan penses continuar satisfet de tu mateix?». Això és un somni real que tingué Shelley, però no fou la Criatura la que se li aparegué sinó la pròpia imatge de poeta. Aquesta li produí una gran impressió. Poc temps després morí en el naufragi.

—¿Com era, doncs, el deliri d'aquests personatges? ¿Per què s'ha allunyat en la seua pel·lícula dels films que han abordat, recentment, aquest mateix tema, entre ells, *Ghotic*, de Ken Russell i *Haunted Summer*, d'Ivan Passer, que es va estrenar a l'última Mostra de Venècia?

—Jo crec que el deliri d'aquests éssers era més interior. De fet, l'única

Byron va tenir experiències homosexuals i provocava l'escàndol entre els mediocres.

cosa que feien era fumar una mica de quif i beure un poc de làudanum. De tota manera no se'n passaven. Byron no va beure alcohol en tota la seua vida ni tampoc Shelley. Només a Venècia es va lliurar amb una certa intensitat als plaers de la beguda, el sexe i el menjar. Però va decidir controlar-se per no engreixar. Cuidava molt el seu físic.

—*¿Explicaria això l'estructura equilibrada de la seua pel·lícula, la pretensió de combinar síntesi, sintaxi i elipsis, com va manifestar a la conferència de premsa a Sant Sebastià?*

—Sí, jo crec que sí. Hi ha ja un coneixement relatiu del públic. D'altra banda, vull expressar les idees amb la major economia de mitjans possible. Utilitzant un símil extret del tennis, diria que es tracta de fer el colp exacte, de concentrar-te, de no dispersar-te, d'evitar allò superflu. A més, com que treballo en un cine més o menys poètic (espere que la paraula no tinga connotacions pejoratives), més poètic que realista, aquesta síntesi m'és absolutament necessària. La meua visió del mite de Frankenstein vol ser més romàntica que romàntica. *Remando al viento* té encara un cert alè d'edat mitjana en el sentit que el contingut espiritual és condensat en imatges sòbries i estrictes. I això no ha estat tant una pruija com una necessitat. Crec que aquest equilibri formal es pot equiparar al de la vida d'aquells personatges que eren

en realitat molt sobris, molt durs, com no podia ser d'altra manera per a poder realitzar els viatges que mamprenien. A excepció de l'etapa de Byron a Venècia, molt més luxuriosa i desbordant, en general es mantenien en una sana austeritat i contenció. Tot al contrari de la visió que ofería Ken Russell, el qual hi ressaltava aspectes suposadament més escandalosos i parlava d'una nit pretesament orgiàstica entre Lord Byron, Claire Clermont, Shelley i la seva dona, Mary.

—*¿Es refereix vostè al tema de l'homosexualitat de Byron o al de les drogues, les quals no apareixen al seu film? ¿Per què aquesta exclusió?*

—Byron va tenir efectivament experiències homosexuals. Ara bé, si jo incorpore aquesta faceta a la pel·lícula, pren tot una importància desmesurada. Byron en definitiva no feia res que altres no feren a la seua època. Només que ell tenia valor per a comportar-se així a la llum del dia i amb aquesta actitud provocava l'escàndol entre els mediocres i els envejosos. He volgut mantenir-me fidel a les exigències del guió, per això no he mostrat Byron gitant-se amb un altre home. Fer-ho em sembla superflu i provincià. No ve al cas. Però, a més, pense que la visió actual que tenim sobre el tema de l'homosexualitat no és la mateixa que la que aleshores es tenia, cosa que ho hauria tergiversat tot.

—*¿Se sent incòmode si algú li atri-*

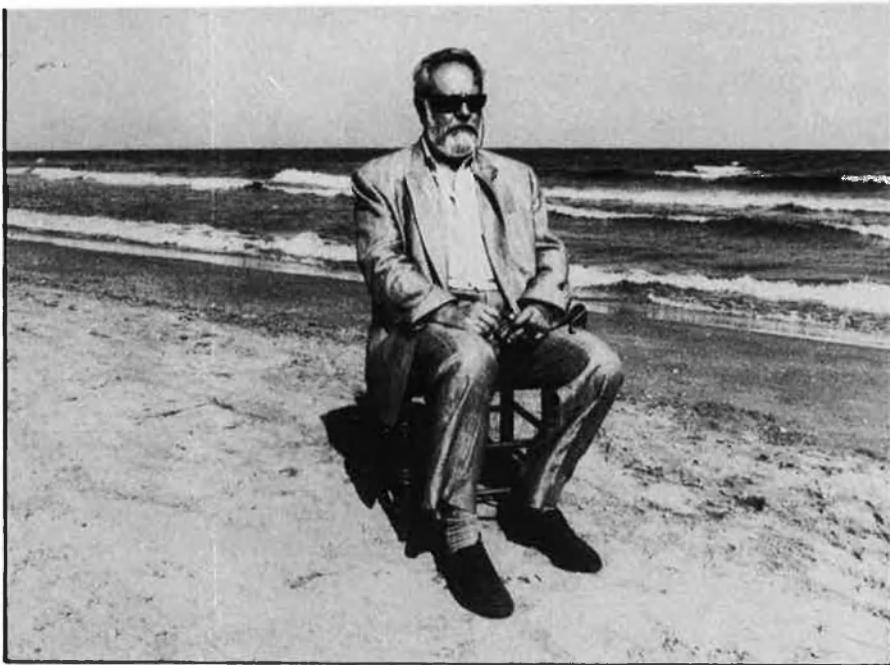
bueix certa elegància formal pròxima a l'estil narratiu de James Ivory, per al qual, per cert, també ha treballat l'actor britànic Hugh Grant en Maurice?

—No, en absolut. Són dues maneres diferents de filmar. James Ivory és més costumista, descriu més, té un aire més de novel·la. *Remando al viento*, en canvi, té un aire més sintàctic i poètic. Jo creia que havia d'expressar allò imprescindible, sense ramificacions, per no perdre les regnes, perquè, si no, com que són personatges molt rics en idees, m'hauria perdut en el remolí.

—*¿Per què figuren al principi els versos d'un poema de Byron?*

—Aquests versos pertanyen a un poema titulat «Les tenebres». Crec recordar que diuen: «Vaig tenir un somni que no ho era, el sol s'havia extingit i les estrelles vagaven a fosques en l'espai etern, sense llum ni destinació i la gelada terra oscil·lava cega i negra en l'aire sense lluna. Arriba l'alba i passa, i arriba de bell nou sense dur el dia». Són versos que donen la impressió de catàstrofe còsmica. Era la sensació premonitòria d'unes vides que, per una part, estan desitjoses de viure i, per una altra, estan abocades a una mort jove. Certament hi ha efluis de tragèdia en tota la pel·lícula.

—*¿Com es manifestava en la vida d'aquests personatges allò apol·lini i allò dionisiàc tal com eren interpretats aquests conceptes per Nietzsche?*

«Remando al viento» s'ha rodat en so directe amb actors anglesos.

—Sobretot la barreja de raó i sentiment és més explícita en Byron, un dandy que posseïa la màxima sofisticació i el màxim primitivisme. La seua relació amb la naturalesa i la vida era immediata, però al mateix temps mantienien una actitud sofisticada, una cura exquisida per a la posada en escena.

—¿I l'alusió a «La Serp», d'on prové?

—Mary Shelley, a petició del crític Hunt, recita aquests versos: «No despectives la serp mentre no sàpiga el camí a seguir...». Byron anomenava Shelley *La Serp* i amb aquest apel·latiu indubtablement mencionava Milton, el seu llibre *El paradís perdut*, llibre que havia tingut molta influència en els romàntics. Era una mena de sentiment bíblic, la sensació del mal, però con-

jugat amb la intel·ligència. Potser el pecat de Shelley consistia a intentar emancipar-se del pecat original o de la seua condemna prèvia. Volia ser lliure i viure com un déu, més enllà de tota limitació.

—¿Com ha estat l'experiència de rodar amb actors anglesos majoritàriament?

—Ha estat una experiència molt positiva. És gent força preparada i molt disponible. Tenen una gran humilitat en el moment d'abordar el treball. El tema exigia un repartiment amb actors que saberen parlar perfectament en anglès, ja que s'ha rodat en so directe. Però no és només això. Només actors anglesos podien adoptar l'actitud específica que assumeixen els trets apol·linis i dionisiacs que tu deies abans. És una actitud prou aliena al caràcter espanyol. T'he de dir, també, que pel que fa als actors espanyols, concretament José Luis Gómez, que interpreta Polidori, he volgut que s'assemblara al Sallieri en el filme *Amadeus*, un personatge envejós de Mozart. Polidori és un personatge frustrat perquè pretén ser també poeta i comparant-se amb Byron y Shelley, s'havia de sentir incòmode i torturat. Crec que José Luis Gómez està esplèndid. □

DRETS HUMANS, ARAI

*«Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets.»
Aquesta és la promesa històrica de la Declaració Universal dels Drets Humans.
Nosaltres, els sotasignants, afegim els nostres noms a aquesta Declaració i
demanam que sigui respectada per tots els Estats del món.*

*En molts països es nega fins i tot el dret a intervenir en defensa
dels drets humans. Milers de persones han estat empresonades i torturades
per demanar i exercitar els seus drets. Milers han desaparegut
o han perdut la vida.*

*S'ha de posar fi a aquests abusos. Demanem a tots els Estats que ratifiquin
els tractats internacionals de drets humans, que adaptin la seva legislació
i les seves pràctiques a aquests textos i que actuin per protegir els drets humans
arreu del món.*

*En nom de les víctimes que han estat detingudes i silenciades fem una crida
a tots els Estats i a les Nacions Unides per tal que protegeixin totes les persones
allà on es trobin, i que atxequin la seva veu en defensa dels Drets Humans.*

*Si vols, pots signar aquesta crida i enviar-la a Amnistia
Internacional. Totes les signatures que es recullen
es presentaran davant les Nacions Unides el 10 de desembre.
Diada dels Drets Humans.*

Nom: _____

Adreça: _____

Localitat i codi postal: _____

Província: _____ DNI: _____

Firma: _____

AMNISTIA INTERNACIONAL

Alfons XII, 19-21, Pral. 1.ª

08006 Barcelona

Tel. (93) 209 35 36

Compte corrent 188-27 «La Caixa» (oficina 709)

tano

GANDIA